

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Helsingborgs lasarett

Klinik

Öron- näs- och halssjukdomar

Specialitet

2022-10-26 – 2022-10-27

Datum

Helsingborg

Ort

Ola Sunnergren och Karin Toll

Inspektörer

Styrkor

- Ett mycket gott utbildningsklimat
- En välbemannad klinik med bred kompetens
- Allmänt god kännedom om hur ST-utbildningen ska bedrivas
- Engagerad studierektor och verksamhetschef
- Schemalaggningen följer ST- läkarnas utbildningsbehov
- Adekvat omfattning av tjänstgöring på universitetsklinik

Svagheter

- Vi har inte hittat något som vi uppenbart skulle vilja karaktärisera som svaghet. Vi hänvisar istället till punkten förbättringspotential.

Förbättringspotential

- Tydligare mål för, och uppföljning av, litteraturstudier.
- Omfattningen av s.k. kopplade mottagningar/ tutormottagningar bör kunna öka.
- Kliniken bör tillse att samtliga ST-läkare tjänstgör/ auskulterar på den allergienhet som bedrivs tillsammans med Medicinkliniken.
- Nischspecifika internrandningar förekommer men en utökning av dessa till fler subspecialitetsområden skulle kunna stärka utbildningen.
- Frekvensen av journal club bör ökas något från nuvarande 2 /termin.

STRUKTUR

A Verksamheten

ÖNH Skånes sjukhus Nordväst bedriver verksamhet i Helsingborg och Ängelholm och har ett upptagningsområde på 330 000 invånare. I Helsingborg finns mottagning, akutmottagning, slutenvård och operationsavdelning inkl. dagkirurgisk enhet. I Ängelholm finns mottagning och operationsavdelning med dagkirurgi.

Akutverksamheten har ca 5500 besök/år och bedrivs jourtid med beredskap A för primär- och bakjour.

Operationsvolymen är 800 operationer i Helsingborg och 1200 operationer i Ängelholm. Enheterna utför i princip samtliga inom ÖNH-specialiteten förekommande operativa ingrepp inkl. näs- och bihålekirurgi, mjukdelar, tyreoida, frakturkirurgi, otokirurgi, fonokirurgi och skopier. På g a bemanningssvårigheter bland operations- och narkossjuksköterskor i Helsingborg har antal salsdagar per vecka minskat från 5,5 till 2-3 salsdagar/vecka. I Ängelholm har man 5 salsdagar/vecka. Huvud-halscancer är centraliserat till Skånes universitetssjukhus.

Mottagningen i Helsingborg har drygt 13 000 besök/år och är välutrustad inkl. ultraljudsapparat, stroboskop, sömnlaboratorium (nattliga andningsregistreringar) med PAP-utprovning, VNG och audiometri. Mottagningen i Ängelholm har ca 7 000 besök/år och bemannas av 4 fasta läkare. Dessutom utförs dagkirurgiska ingrepp även av läkare med huvudplacering Helsingborg här. Allergiverksamheten är organiserad under Medicinkliniken och bedrivs i Helsingborg och drivs i samarbete mellan ÖNH och Lung/Allergi. 2-3 ÖNH-specialister tjänstgör på allergimottagningen.

I Helsingborg finns det en egen slutenvårdsavdelning med 6+1 platser där även käkkirurgiska patienter vårdas. Barn vårdas på barnavdelning.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

På kliniken finns 15 fast anställda överläkare och 8 ÖNH-specialister varav en dubbelspecialist ÖNH/audiologi och en dubbelspecialist ÖNH/Foniatri. Däröver finns 7 timanställda pensionerade ÖNH-specialister. Flera av klinikens medarbetare har reducerad klinisk tjänstgöring. Kliniken har 6 ST-läkare, 2 ST-läkare i foniatri och 2 ST-läkare i hörsel och balanssjukdomar. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning. Studierektorn (SR) är ÖNH-specialist och har genomgått handledarutbildning och studierektorsutbildning. Sjukhusövergripande uppdragsbeskrivning för SR finns. Skriftliga instruktioner för handledning finns. 4 timmar/ månad avsätts i schemat för handledning.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

ÖNH-mottagningen i Helsingborg ligger sedan några år tillbaka i en fristående byggnad utanför sjukhusets huvudbyggnad. Akutmottagningen ligger i huvudbyggnaden i direkt anslutning till övriga akutmottagningar. Vårdavdelning och operationsavdelning ligger i huvudbyggnaden. Läkarexpeditionerna är samlade och ligger i en temporär fristående byggnad. ST-läkarna har en egen arbetsplats med egen dator. Samtliga mottagningsrum är välutrustade och håller hög standard. På mottagningen görs balansutredningar, sömnapnéutredningar med PAP-utprovning, lukttest och rinomanometri. Kliniken har även audionommottagning för barn och vuxna samt välutrustad foniatrisk mottagning. Ultraljudsutrustning finns.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Kliniken har en övergripande ST-plan för tjänstgöringen som möjliggör att målbeskrivningen kan uppfyllas. Sidotjänstgöring på universitetssjukhus utgör 12 månader av ST. Denna sidotjänstgöring innefattar plastikkirurgi, rinologi/trauma, audiologi/otologi samt huvudhalscancer och foniatri. Klinikintern randning finns för foniatri, audiologi och tyroidea. ST-läkaren erbjuds även kortare auskultation på sjukhusets bronkoskopi- och endoskopienheter samt inom allergiverksamheten. ST-läkaren tjänstgör även 4 veckor på Käkkirurgiska kliniken.

Skriftliga dokument för introduktion på kliniken och jourtjänst finns för nyanställda. IUP-mall finns och är av hög kvalitet. Alla ST har IUP och den används kontinuerligt och revideras vid behov. Jourttjänstgöring utgör en adekvat del av utbildningen. Studierektorn och verksamhetschefen har ett nära samarbete och studierektorn ingår i klinikledningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourttjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Handledning schemaläggs 4 timmar/månad. Handledarträffar genomförs 1 gång/termin. Specialistläkarkollegium genomförs 2 gånger/termin. Vid varje tillfälle avhandlas 1-2 ST-läkare. Varje ST-läkare avhandlas 1 gång/år. Samtliga handledare är ÖNH-specialister och har handledarutbildning. ST-läkarna har årliga utvecklingssamtal med verksamhetschef. Längre sidotjänstgöring utvärderas skriftligt. Mini-CEX, DOPS, 360 etc. är kända av ST-läkare och handledare och används kontinuerligt.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Södra sjukvårdsregionen anordnar 8-9 utbildningsdagar/år som täcker alla Socialstyrelsens C-mål. Schemat löper över 5 år vilket sammanlagt ger 40 utbildningsdagar. Kliniken erbjuder teoretisk utbildning varje tisdag (75 min) och fredag (15 min). På tisdagar består undervisningen oftast av föreläsning medan fredagsutbildningen består av fallpresentationer eller artikelreferat. ST-läkaren ges goda möjligheter att gå nationella SK-kurser (allmänt mål om 5 st under ST). Kliniken har lista med rekommenderad litteratur. Tid för litteraturstudier finns inlagt i schemat.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Samtliga ST-läkare får teoretisk utbildning i systematisk kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Inför det vetenskapliga arbetet går ST-läkaren kurs i medicinsk vetenskap. Det förväntas att de vetenskapliga arbetena som minst presenteras på nationella möten eller i ÖNH-tidskriften. Dessutom presenteras de vetenskapliga arbetena alltid på internt på kliniken. För kvalitetsarbetet avsätts 5 veckor. För vetenskapligt arbete avsätts 10 veckor. Journal club där vetenskaplig litteratur kritiskt granskas genomförs 2 gånger per termin. Kliniken har för närvarande 1 doktorand och 8 disputerade ÖNH-specialister. Kliniken har även en docent (som dock de senaste åren till största delen varit tjänstledig). Fler än ett vetenskapligt arbete har publicerats i peer-review internationell vetenskaplig tidskrift de senaste två åren.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Samtliga ST-läkare genomgår den s k LeKo-utbildningen. I utbildningen ingår ledarskap, pedagogik och kommunikation. ST-läkaren leder avdelningsrond under handledning. Här ges möjlighet till löpande återkoppling avseende ledarskap och kommunikation. ST-läkaren har återkommande amanuenskap för medicin studenter. Här ges möjlighet till handledning. ST-läkaren handleder även randande ST-läkare i Allmänmedicin och Akutmedicin. ST-läkaren erbjuds här handledning under handledning. Såväl ledning som ST-läkare är medvetna om svårigheterna att hitta möjligheter för ST att utvecklas och utvärderas avseende ledarskap och kommunikation. Detta verkar ha gjort att man vårdar de tillfällen som ges.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.